

Posodobitev ocene dejanskega javnofinančnega učinka sprejetih enkratnih protikriznih ukrepov

Aktivnosti za zajezitev epidemije virusa COVID-19 bodo skupaj z eksogeno danimi učinki epidemije vplivali na globok upad gospodarske aktivnosti. Za omilitev teh posledic so bili sprejeti obsežni enkratni ukrepi z občutnim vplivom na stanje javnih financ. Pri njihovem sprejemanju in predvsem izvajanju je pomembna transparentnost, ki je ključna za zagotovitev njihove verodostojnosti med domačimi gospodarskimi subjekti kot tudi s strani finančnih trgov, od katere bosta v veliki meri odvisna razpoložljiv obseg in cena finančnih sredstev, ter nenazadnje tudi za oceno, kateri ukrepi so bili učinkoviti, ko bo epidemija zaključena.

Fiskalni svet se je skladno s priporočili mednarodnih organizacij (OECD, IMF) odločil za sprotno spremljanje javnofinančnih učinkov do sedaj sprejetih enkratnih ukrepov in njihovo redno posodabljanje. Ocene javnofinančnih učinkov bodo Fiskalnemu svetu služile tudi kot eden od vhodnih podatkov za pregled vzdržnosti fiskalne politike v prihodnjih proračunskih dokumentih. 15. 5. 2020 smo objavili prvo oceno dejanskih javnofinančnih učinkov ukrepov iz Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo – ZIUZEOP oziroma t. i. Koronapaketa 1, ki je znašala 350 mio EUR. Po dostopnih podatkih je neposredni javnofinančni učinek ukrepov iz Koronapaketa 1 do 1. 6. 2020 znašal **634 mio EUR** (glej priloženo tabelo). V večini gre za izdatke, ki se nanašajo na obdobje do konca aprila.

Ugotavljamo, da prihaja do zamikov predvsem pri izplačilih povračil nadomestila plače za delavce na začasnem čakanju na delo. To je po naši oceni delno posledica zakonske ureditve, saj deveti odstavek 29. člena ZIUZEOP določa, da se povračilo nadomestila plače delodajalcu izplača 10. dan meseca, ki sledi mesecu izplačila nadomestila plače. Delno pa je zamik tudi posledica administrativnih razlogov, saj po informacijah ZRSZ pomemben del delodajalcev še ni vložil obrazcev REK pri FURS, ki so nujni za izplačilo, hkrati pa številni delodajalci v vlogah niso navedli pravih podatkov. Med ostalimi sprejetimi ukrepi s pričakovanim večjim javnofinančnim učinkom še ni podatkov o višini oprostitve plačil prispevkov za socialno zavarovanje samozaposlenih, kjer je bil rok za oddajo vloge podaljšan do 31. 5. 2020, ter o izplačilih nadomestil za bolniško odsotnost in t. i. krizno nadomestilo za brezposelnost. Pri nadomestilih za bolniško odsotnost je razlog po informacijah ZZZS delno potreba po prilagoditvi programske opreme, delno pa zakonska določba, da je skrajni rok za predložitev zahtevkov 30. 9. 2020. Pri kriznem nadomestilu za brezposelnost pa po informacijah ZRSZ ta do konca maja še ni imel podpore o odločitvi o sofinanciranju, tako da so nakazila predvidena sredi junija. Z vidika obsega posameznih ukrepov prvotne uradne ocene presegajo predvsem odložena in odobrena obročna odplačila davčnih obveznosti.